

„Az elkezdett úton kell továbbhaladni”

Interjú dr. Cséby Gézával, a Lengyel Köztársaság keszthelyi tiszteletbeli konzuljával

“We have to continue on the path we embarked on”

Interview with Dr Géza Cséby, Honorary Consul of the Republic of Poland in Keszthely

■ A „lengyel–magyar barátságra” mindkét nép büszke és a mai napig előszeretettel emlegetjük ezt a kedves szlogen-t. Ön hogyan értékeli a Lengyelország és Magyarország közötti bilaterális együttműködések fejlődését?

– Számtalanszor elhangzik a „lengyel–magyar két jó barát, együtt harcol s issza borát” szlogen, s ennek minden kétséget kizáróan van történelmi háttere. Legtöbbször a királyok korát szokták emlegetni, közös uralkodóinkat, szentjeinket, de nem szabad megfeledkeznünk a későbbi korokról, évszázadokról sem. Lengyelország területén 1772-től 1918-ig három hatalom osztozott (osztrák, orosz, porosz), így független lengyel államról nem beszélhattünk. A 123 év alatt számos lengyel felkelésre került sor, amelyekben magyarok is szép számmal vettek részt. Emlékezzünk az 1848–49-es forradalmunkra és szabadságharcunkra, ahol lengyel katonák, magas rangú tisztok, tábornokok harcoltak a magyarok oldalán. Az 1920-as „lengyel–bolsevik háborúban”, amikor a szovjet Vörös Hadsereg már Varsó alá ért, Magyarország több millió löszert, fegyvert küldött a szabadságáért alig két éve kivírt lengyeleknek, így segítve győzelmüket. 1939-ben a magyar kormány segítő kezét nyújtott a lengyel menekülteknek, amely segítség mind a mai napig elevenen él a lengyel nemzet emlékeze-

tében. 1956-ban a magyarok megsegítésére számos gyűjtést szerveztek a nagyobb lengyel városokban; kétszer annyi segélyt küldtek Magyarországra, mint a világ valamennyi országa együttvéve. A rendszerváltást megelőzően szoros kapcsolat volt a magyar és lengyel ellenzék között. S itt még nem is szóltam a művészetek területén feltárható kapcsolatokról.

Ma a két ország együttműködése erősödik, amit valamennyi magyar és lengyel állampolgár nap mint nap tapasztalhat. Fontosak a gazdasági kapcsolatok, ám régióinkban kiemelkedően lényeges a turisztika iránti érdeklődés felkeltése. Ennek már pozitív jelei mutatkoznak. Emelkedik a több éjszakát Magyarországon eltöltő lengyel turisták száma. Itt nemcsak a központi turisztikai szervezetnek van feladata, hanem a bővülő testvérvárosi kapcsolatoknak is. A viszonyosságot figyelembe véve nem szabad elfelejteni, hogy Lengyelország természeti és épített környezete számos csodával kápráztathatja el a magyar turistákat, akiket szeretettel várnak. A szép és tiszta városok, a hegyek, a tengerpart, a mazóviai tóvidék, a felújított várak és kastélyok, folyók és tengerszemek mellett a kultúra legszelesebb vonatkozásait is ajánlani lehet. A bilaterális kapcsolatok széles köre adott, s az elkezdett úton kell továbbhaladni.

■ 2019 óta a Lengyel Köztársaság keszthelyi tiszteletbeli konzulja, ám ennél sokkal hosszabb időre nyúlik vissza a két ország közötti kapcsolatok ápolására irányuló elkötelezett tevékenysége. A teljesség igénye nélkül Az Év Lengyele/Polonus Roku megtisztelő cím és a Lengyel Köztársaság Érdemrendje Tisztikeresztjének birtokosa. Elmeséli a Lengyelországhoz való kötődésének előzményeit?

– Édesanyám 1939-es lengyelországi menekült volt, aki nagyanyámmal együtt érkezett Magyarországra. Lengyel nagyapám és nagybátyám Varsóban maradtak, mindketten a Honi Hadsereg (AK) katonái voltak és hazájuk szabadságáért áldozták életüket. Sajnos sírjuk jeltelen, éppen ezért a keszthelyi Szt. Miklós temetőben, családi kriptánkon elhelyezett gránittábla emlékezik meg róluk. Édesanyámék a leányfalui lengyel táborból Keszthelyre kerül-

■ Both nations are proud of the ‘Polish–Hungarian friendship’, which we often mention. How do you assess the development of the bilateral cooperation between Poland and Hungary?

– The slogan “The Polish and the Hungarian are good friends, who fight and drink wine together” is uttered countless times and undoubtedly has a historical background. We mostly talk about the age of kings, our common rulers and saints, but later centuries are also significant. From 1772 to 1918, three powers (Austrian, Russian, Prussian) divided Poland, so an independent Polish state did not exist. Several Polish uprisings took place during those 123 years, with many Hungarians taking part in them. In our Revolution and War of Independence in 1848–49, ordinary Polish soldiers, high-ranking officers and generals fought on the Hungarian side. During the ‘Polish-Bolshevik War’ of 1920, when the Soviet Red Army reached Warsaw, Hungary sent millions of ammunition and weapons to the Poles, who had won their freedom barely two years earlier, thus contributed to their victory. In 1939 the Hungarian government helped Polish refugees, and the Polish nation still remembers that vividly. In 1956 larger Polish cities organised charity events to help Hungarians, and sent twice as much aid to Hungary as to all the other countries combined. Prior to the change of regime, there was a close relationship between the Hungarian and Polish opposition. And I have not even mentioned connections in art.

Currently, the cooperation is getting stronger, and all Hungarian and Polish citizens can experience it day by day. In addition to economic relations, we also have to arouse interest in the tourism in our region. There are more and more promising signs. The number of Polish tourists spending several nights in Hungary is increasing. Besides the central tourism bodies, evolving twin city relations also have a role to play. The natural and built environment of Poland might dazzle Hungarian tourists, and they welcome us warmly. In addition to their beautiful and clean towns, mountains, the sea coast, the Mazovian Lake District, the renovated castles

Kata lányommal Budapesten (2018)

tek. Itt a „lengyel lány” megismerkedett a Két Oroszlán patika fiatal tulajdonosával, édesapámmal. Édesapámat közben kivitték a frontra. A Szálasi-féle puccsot követően a nyilasok a lengyeleket átadták a németeknek, így kerültek édesanyámék a Bécs alatti Strasshof lágérbe, ahol fél éven keresztül (egészen a háború végéig) voltak a tábor lakói. Ezt követően kalandos úton jutottak vissza Varsóba, majd ismét Keszthelyre. Részletesen írok édesanyámék exodusáról a „Sors címerkép” címen megjelent családtörténetben, illetve a Lengyelországban napvilágot látott „Portret rodzinny” kötetben. Szüleim a háborút követően házasodtak össze. Születésem után magyar és lengyel nevelésben részesültem. Ez lelkileg is gazdagabbá tett. A magyar–lengyel kapcsolatok, események tevőleges szervezője voltam és vagyok, ezt a rendezvényeken túl magyar–lengyel emléktáblák is bizonyítják itthon és Lengyelországban egyaránt.

■ Tiszteletbeli konzulként milyen feladatköröket lát el? Milyen szakmai kihívásokkal kellett szembenéznie a vírus idején?

– Több részre lehet bontani a feladatkörömet. Egyrészt az idelátogató lengyelek ügyesbajos dolgainak intézésében kell tevőlegesen közreműködnöm, másrészt az itt élő lengyelek is többször felkeresnek, segítséget kérve ügyeik elintézésében. Apróbb és nagyobb gondok, ám tudni kell, hogy mindenkinek a maga problémája a legnagyobb. Vannak, akik meglátva a lengyel zászlót és címert keresnek fel a konzulátuson és kérnek különféle, a nyaralásukkal kapcsolatos tájékoztatót, de megtalálnak elveszett (szerencsére meglelt) pénztárca ügyében, kereskedelmi kapcsolatok felvételének kapcsán, kórházi ellátás, elveszett iratok, lerobbant járművek vonatkozásában, és így tovább. A koro-

and chateaux, the rivers and seas, they have colourful culture to offer. A wide range of bilateral relations is given, and we have to continue on the path we started.

■ You have been Honorary Consul of the Republic of Poland in Keszthely since 2019, but Your commitment to cultivating the two countries’ relations dates back much earlier. Without wishing to be exhaustive,

You possess the honourable title of Pole of the Year /Polonus Roku and the Officer’s Cross of the Order of Merit of the Republic of Poland. Would You tell us where Your attachment to Poland is rooted?

– My mother was a refugee from Poland in 1939, and came to Hungary with my grandmother. My Polish grandfather and uncle remained in Warsaw, both were soldiers of the Home Army (AK) and sacrificed their lives for the freedom of their homeland. Unfortunately, their graves are unmarked, so we commemorate them with a granite slab on the family crypt in Szent Miklós Cemetery in Keszthely. My mother and grandmother moved to Keszthely from the Polish camp in Leányfalu. Here, the ‘Polish girl’ met my father, the young owner of the Két Oroszlán (Two Lions) Pharmacy, but later my father was taken away to the front. Following the Szálasi Coup, the Arrow Cross handed over the Poles to the Germans, so my mother and grandmother were transported to the Strasshof Lager near Vienna, where they lived for half a year (until the end of the war). After that, they returned to Warsaw on an adven-

turous journey, and then came back to Keszthely. I write in detail about their exodus and the family history in my book *The Coat of Arms of Fate* and in the volume *Portret rodzinny* published in Poland. My parents got married after the war. I received Hungarian and Polish education, which made me spiritually richer as well. I have been an active organiser of Hungarian–Polish relations, as evidenced not only by events but also by Hungarian–Polish memorial plaques both in Hungary and in Poland.

■ What are Your duties as an honorary consul? What professional challenges did You face during the pandemic?

– My responsibilities can be divided into several fields. On the one hand, I have to take an active part in managing the pleasant and troublesome affairs of the Poles visiting here, and on the other hand, Poles living here also often come and ask for my help. They are smaller and bigger problems, but everyone regards their problem as the biggest. Some people see the Polish flag and coat of arms at the consulate and ask for guidance in organising their holidays, but they also find me about their lost (and fortunately found) wallets, the establishment of business contacts, hospital care, lost documents, broken down vehicles, and so on. During the coronavirus, the main concerns were the interoperability of borders, the existence and lifting of quarantines, and the possibility of visiting tourist destinations.

■ In addition to Your diplomatic career, You are also involved in writing, literary translation and literary history research. What is Your current project?

– From an early age, I regularly received Polish books from my relatives abroad. In one of the volumes I liked Marian Brandys’ story of a little boy behaving like a hero. I

Magyar–Lengyel Fórum, Stary Sącz (Ószandec), 2019. május 18.

navírus idején elsősorban a határok átjárhatósága, a karanténok megléte, illetve feloldása, a turisztikai célpontok megtekintésének lehetősége volt a téma.

■ Diplomáciai karrierje mellett írással, műfordítással és irodalomtörténeti kutatásokkal is foglalkozik. Min dolgozik jelenleg?

– Már kora ifjúságomtól rendszeresen kaptam lengyel nyelvű könyveket kinti rokonaimtól. Az egyik kötetben megtetszett Marian Brandys elbeszélése egy hősként viselkedő kislőről. Megpróbáltam lefordítani, elég jól sikerült. Munkámról hírt kapott a megyei napilap keszthelyi tudósítója, elkérte a szöveget és megjelentette. Ez volt az első publikációm. Az általános iskola nyolcadik osztályába jártam akkor. Később rendszeresen fordítottam, ezek megjelentek napilapokban, folyóiratokban, antológiákban. A Somogy folyóirat szerzői gárdájához tartoztam. Alapító tagja voltam a Hévíz folyóiratnak és a Pannon Tükörnek, melyek munkáját szerkesztőbizottsági tagként ma is segítem. Mára több mint 200 lengyel szerzőt (főleg XX. és XXI. századi lírikust) fordítottam magyar nyelvre. Irodalom-

tried to translate it, and it worked out really well. The correspondent of the county daily newspaper in Keszthely asked for the text and published it. That was my first publication. I was in 8th grade of elementary school then. Later I translated regularly, and my works appeared in newspapers, magazines and anthologies. I was one of the authors of *Somogy Magazine*. I was a founding member of *Hévíz Magazine* and *Pannon Tükör*, and I still help their work as a member of the editorial board. Until today, I have translated the works of more than 200 Polish authors (mainly 20th and 21st century lyricists) into Hungarian. I defended my doctoral (PhD) dissertation on the history of literature at the University of Szeged with the title “The role of Count György Festetics in the history of Hungarian culture.” Its expanded version came out in 2017. More than 20 of my volumes were published (poems, translations, studies, essays, etc.). I have recently completed the translation of a book by Sona Van, an Armenian poetess living in America (from Polish) and the poems of the Polish poet Dariusz Tomasz Lebioda.

■ In addition, You are an honorary citizen of Keszthely. Which cultural and tourist values of the city would You recommend to us?

történeti doktori (PhD) disszertációm a Szegedi Tudományegyetemen védtem meg „Gróf Festetics György szerepe a magyar művelődéstörténetben” címmel. Ennek bővített változata 2017-ben jelent meg. Összes kiadott köteteim (versek, műfordítások, tanulmányok, esszék stb.) száma meghaladja a húszat. A napokban fejeztem be Sona Van, Amerikában élő örmény költőnő kötetének (lengyelből való), valamint Dariusz Tomasz Lebioda lengyel költő verseinek magyarra fordítását.

■ Mindezek mellett Keszthely díszpolgára. A városnak mely kulturális és turisztikai értékeit ajánlaná figyelmünkbe?

– Magának a városnak, a környéknek csodálatos természeti adottságait, a Balatonpartot. Ajánlanám a középkori Magyarok Nagyasszonya Plébániatemplomot, annál is inkább, mert a Balaton-part legnagyobb, középkori freskókkal díszített gótikus temploma, az ország legnagyobb főúri palotái közül való Festetics-kastély, a múzeumokat, az ún. Pető-házat, ahol 1830. május 18-án született, a méltatlanul, egyre inkább elfeledett, Goldmark Károly zeneszerző. Hallgas-

– I would recommend the wonderful natural endowments of the city and the surrounding area, the shore of Lake Balaton, and the Medieval Parish Church of Magna Domina Hungarorum, the largest Gothic church near Lake Balaton, decorated with medieval frescoes. The Festetics Castle is one of the largest aristocratic palaces in the country. Alongside many museums you can find the so-called Pető House, where the increasingly and undeservedly forgotten composer Károly Goldmark was born on the 18th of May, 1830. You can attend concerts, theatre shows in summer and winter, take a walk under the shady trees of Helikon Park, cruise on Lake Balaton, visit the ‘Mecca of rheumatics’ Hévíz or the ruins of castles built on the nearby mountains.

■ If You also allow me a personal question: please tell us about Your family and Your favoured leisure activities.

– My wife is a tourism expert. My son

ának koncertet, nézzék meg a nyári és téli színházi esteket, sétáljanak a Helikon park árnyat adó fái alatt, hajókázzanak a Balatonon és látogassák meg a „reumások Mekkáját” Hévizet, a környező hegyekre épült várak romjait.

■ Ha megenged egy személyes kérdést is: kérjük, meséljen a családjáról, és hogy milyen szabadidős tevékenységeket kedvel.

– Feleségem idegenforgalmi szakember. Fiam a veszprémi Pannon Egyetem angol és nemzetközi tanulmányok szakán végzett, lányom Pécsen és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen szerzett diplomát – s talán nem véletlen, hogy szlavisztika szakon. Sokat dolgozom, de ha van időm, nagyon szívesen meteszem a bokrokat, nyírom a füvem, a Rezin található birtokunkon. Szeretünk kirándulni, csak úgy, elindulni valahová, előre eltervezett program nélkül és szebbnél szebb tájakat, településeket látni, múzeumok, képtárak teremtő róni – elsősorban itt a Dunántúlon, de bárhol az országban. Oly szép a világ itthon és külföldön egyaránt, szívesen ismerkedünk vele.

Végh Nóra Judit

graduated from the Pannon University of Veszprém with a degree in English and International Studies, my daughter got a degree from the Pázmány Péter Catholic University of Pécs – not surprisingly majoring in Slavic studies. I work a lot, but if I have time, I eagerly prune the bushes or mow my grass at our estate in Rezi. We like to go on trips, just wander around, without pre-planned programmes to see more beautiful landscapes, settlements, museums and galleries – mainly here in Transdanubia, but also anywhere else in the country. The world is so beautiful everywhere, we are happy to learn about it.

A Lengyel Köztársaság Keszthelyi Konzulátusának megnyitóján, Jerzy Snopek lengyel nagykövet, Cséby Géza tb. konzul, Ruzsics Ferenc Keszthelyi polgármestere, 2019. június 1-jén.